Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30
Inserate mai primes[illegible] Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. D[illegible] Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat: In F[illegible] Daube; In Ham[illegible]
Preţulŭ inse[illegible] garmond pe o[illegible] 30 cr. timbru [illegible] tru o pu[illegible] care. Public[illegible] mai dese după tarifă [illegible] nvoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. seu 30 banĭ.

GAZ[illegible] TRANSI[illegible]

[illegible] UMINECA [illegible]

Nr. 168.—Anulŭ LVI. [illegible] Braşovŭ, Duminecă, 1 (13) Augustŭ

Cine sapă grópă[illegible]

Braşov[illegible]

Mai audit'aţĭ [illegible] care şi-a uitatŭ [illegible] sa, de chiămar[illegible] ce'lŭ datoresce [illegible] fiă luatŭ dreptŭ [illegible] Episcopului sĕu şi [illegible] şelescĭ, orĭ nebune, [illegible] banĭ bunĭ fără de [illegible] fără de nicĭ o ju[illegible]

Aşa cevaşĭ [illegible] nicĭ chiar în ţerile [illegible] iate în cultură. Pretut[illegible] autoritatea episcopéscă este re[illegible]cută şi preţuită şi acésta eramu [illegible]dedaţĭ sĕ fiă şi la noi aşa. Aţĭ crede óre cu putinţă, că, décă unŭ preotŭ deficientŭ din sinulŭ clerului ungurescŭ catolicŭ ar scrie vr'o broşură în contra Episcopului sĕu, aşa cum a făcutŭ Pituk Bela, bârfindŭ în contra archiereului sĕu şi ridicândŭ contra lui invinuirea, că ar fi „trădătorŭ de patriă", cred[illegible] că unui astfelŭ de preotŭ i s'ar da celŭ mai micŭ credĕmêntŭ de către publiculŭ maghiarŭ?

De sigurŭ că nu.

In Oradea mare însĕ cum vedemŭ, tóte suntŭ cu putinţă, când Episcopulŭ, contra căruia se scrie şi se lucréză aşa, este *Românŭ*. Cuvintelorŭ unui preotŭ nemernicŭ, care ca sĕ-şĭ rĕsbune, defăiméză pe archiereulŭ sĕu, i se dau credĕmêntŭ înainte de a asculta măcarŭ şi părerea acestuia.

Tristŭ şi durerosŭ lucru! Unŭ episcopŭ românŭ nu mai are adĭ autoritate înaintea publicului maghiarŭ, pentru că ura cea mare ce-o nutresce acesta în contra a totŭ ce e Românŭ, îlŭ orbesce întru atâta, încâtŭ este de ajunsŭ ca unŭ nemernicŭ sĕ-i dea în glasŭ şi sĕ strige că „patria maghiară este tradată", [illegible] ca [illegible] sĕ se arun[illegible] [illegible]ră [illegible] asupra celui cleveti[illegible]

[illegible] ce kalŭ [illegible] [illegible] pătimaşă a U[illegible] [illegible]

A[illegible]m foile lorŭ [illegible] şi se vĕdŭ silite a r[illegible] [illegible] şi primejdiosŭ este, [illegible] [illegible] pe strade vrea sĕ [illegible] judecata ómenilorŭ, carĭ nu-i suntŭ pe placŭ; cândŭ se înarméză cu bolovanĭ şi parĭ şi atacă cu sĕlbătăciă casele lorŭ, vrêndŭ sĕ-şĭ rĕsbune asupră-le, cum au făcutŭ turbaţii din Oradea-mare.

„Patriotismulŭ de stradă" începe sĕ îngrozéscă chiar şi pe cei dela fóia stăpânirei „Pester Lloyd". Ei vĕdŭ, că bolovanii aruncaţĭ asupra reşedinţei Episcopului Pavelŭ atacă în mai mare mĕsură véda şi autoritatea statului, decâtŭ véda şi autoritatea acestuia.

Se întrébă cu îngrijire totŭ omulŭ de bine, ce rênduială mai póte fi într'unŭ statŭ, unde se potŭ petrece în dĭua mare sĕlbĕtăcii ca la Turda şi Oradea-mare? Unde a rĕmasŭ respectulŭ legii şi alŭ ordinei publice, când massele maghiare facŭ revoluţiă formală în contra conlocuitorilorŭ lorŭ românĭ?

De anarchia, ce a produs'o mişcarea demagogilorŭ ungurĭ contra Românilorŭ, se înspăimêntă acum şi cei dela putere, şi cerŭ ca autorităţile sĕ împiedece cu energiă escesele, care „suntŭ nu numai nedrepte, ci şi nepolitice şi strică numai statului ungarŭ şi naţiunei maghiare."

Totu-şĭ nicĭ acuma nu se sfiescŭ foile unguresci a lua în apĕrare pe eroii de stradă dela Turda şi Oradea, dicêndŭ, că mânia lorŭ în contra Românilorŭ celorŭ urgisiţĭ, ar fi îndreptăţită!!

Aci se acusă, aci se apĕră ei înşi-şĭ. Trebue sĕ credemŭ, că Dumnedeu, care nu pedepsesce cu bêta, le-a luatŭ mintea şi [illegible] curcă ei pe ei. Ned[illegible]

[illegible]

Sĕlbătăciile din Oradea-mare.

Oradea-mare, 10 Augustŭ.

(Coresp part. a „Gazetei Trans".

Domnule Redactorŭ!

Mare lucru s'a întêmplatŭ la Oradea-mare. Unŭ preotŭ românŭ gr. cat. care se numesce pe sine *Pituk Béla*, s'a resculatŭ în contra Episcopului sĕu, în contra canonicilorŭ şi a tuturorŭ mai marilorŭ sĕi.

Cum s'a pututŭ acésta?

Eta cum:

Pituk acesta era de multŭ cunoscutŭ ca unŭ omŭ scrintitŭ, care ar fi voitŭ, ca tótă lumea sĕ i-se poclonéscă lui, ér elŭ sĕ nu asculte de nimenĭ, nicĭ chiar de mai marii lui bisericescĭ. Nicăirĭ elŭ nu era de folosŭ, pentru acea l'au alungatŭ din curtea episcopéscă, unde era la începutŭ scriitoriu şi i-au datŭ o parochiă slăbuţă, după cum îi era adecă şi vrednicia. Ei, dér acuma şi-a închipuitŭ omulŭ acesta, că pe elŭ mai marii lui îlŭ prigonescŭ pe nedreptŭ şi că nimenĭ nu vrea sĕ recunóscă *hărnicia* lui. Şi în închipuirea asta a ajunsŭ elŭ aşa de-parte, de se arătau la elŭ semne de nebuniă, şi a fostŭ dusŭ la spitalulŭ din *Aradŭ*, ca sĕ vĕdă doctorii, ce e cu căpăţîna [illegible] Doctorii nu l'au aflatŭ aşa de nebun[illegible] sĕ nu lŭ mai lase afară, dér că i-a li[illegible] o dógă, nu mai încape îndoială, după [illegible] petrecute.

Ca sĕ-şĭ rĕsbune în contra Episc[illegible] sĕu, care, vĕdêndu-i netrebnicia, a trebuitŭ sĕ lŭ scótă şi din parochiă, Pituk a tipăritŭ o carte în limba maghiară, în care învinovăţesce pe Episcopulŭ dela Oradea-mare, că-i *„duşmanŭ alŭ statului"* şi *„vendĭătorŭ de patriă"* şi dice, că ar fi făcutŭ Românĭ din 24,000 de Maghiarĭ.

Că tóte acestea suntŭ minciunĭ cu [illegible]

[illegible] care e Maghiarŭ, au primitŭ cu mare bucuriă cartea rĕtăcitului preotŭ „românŭ" şi au strigatŭ cu gura mare în contra Episcopului *Pavelŭ*, că-i „trădătorŭ de patriă!" etc. etc.

Numai atâta a trebuitŭ Ungurilorŭ din Oradea. Ei au uitatŭ de-odată tóte binefacerile Episcopului, au uitatŭ, că a dăruitŭ odată oraşului o sumă de 10,000 fl., petru care binefacere o stradă s'a numitŭ „strada Pavelŭ".

Aţîţaţĭ de foile şoviniste s'au adunatŭ Mercurĭ séra o mulţime de ómenĭ înaintea curţii episcopescĭ urlândŭ şi racnindŭ ca turbaţĭ: *„Josŭ cu mişelulŭ!"* *„Piară trădătorulŭ de patriă!"* Au aruncatŭ cu pietri şi cu bucăţĭ de cărămidă în ferestrile curţii episcopescĭ, spărgêndu-le pe tóte, ba chiar şi oblónele dela ferestri şi pórta [illegible] a fostŭ ruinată. Spre „lauda" lorŭ, chiar şi tinerĭ din familii mai bune au luatŭ parte la acéstă demonstraţiune.

Dela palatulŭ Episcopului din pia[illegible] mică, mulţimea s'a dusŭ la seminariulŭ românŭ, unde locuesce canoniculŭ *Lauran*. Şi aicĭ au spartŭ tóte ferestrile, aruncândŭ [illegible]

[illegible] gendu şi aicĭ tóte ferestrile şi causândŭ marĭ pagube.

După-ce [illegible] [illegible]edecaţĭ de nimenĭ făcură astfelŭ o [illegible] pri[illegible] oraşŭ, se mai întorseră od[illegible] la reşedinţa episcopéscă, blăstămândŭ şi în[illegible] [illegible]ndŭ. Ei credeau adecă, [illegible] [Ep]iscopulŭ e acasă, în vreme ce Prea [illegible] [illegible]ia S[illegible]

FOILETONULŬ „GAZ TRANS."

Care-i cărăuşia cea mai bine rĕsplătită?

Săteanulŭ, talpa ţĕrei, are soţii sĕi de muncă nedespărţiţĭ, carĭ suntŭ vituţele lui: vacĭ, oi, capre, cai şi boi.

Şi iubesce săteanulŭ nostru pe aceştĭ soţĭ ai sĕi, îi iubesce într'atâta, câtŭ nu-i uită nicĭ în cântecele şi colindele sale, nu uită nicĭ a-le descânta — ca şi unorŭ membri ţinĕtorĭ de familia sa — de se întêmplă vre-o bólă între ele. Care din bunii cetitorĭ nu-şĭ aduce aminte de colinda ceea, carea dice, că:

Sub dumbravă este-unŭ tĕu
Şi se scaldă Dumnedeu,
Totŭ se scaldă şi se 'ntrébă:
Ce i mai bunŭ p'acestŭ pămêntŭ?
— Nu-i mai bunŭ ca óia bună
Că véra te 'ndulcesce
Şi ea iérna te-'ncăldesce!
Totŭ se scaldă şi se 'ntrébă:
Ce-i mai bunŭ p'acestŭ pămêntŭ?
— Nu i mai bunŭ ca calulŭ bunŭ
Că te duce
Şi te-a duce,
Te duce ca fulgerulŭ
Te aduce ca gândulŭ
Şi 'n tredĭă
Şi 'n beţiă
Pórtă óse
Păcătóse . .
Totŭ se scaldă şi se 'ntrébă:
Ce-i mai bunŭ p'acestŭ pămêntŭ?
Nu-i mai bunŭ ca boulŭ bunŭ
Că rĕstórnă brézdă négră
Şi sub brézdă grâu revérsă..

Nu numai atâtŭ, dér după credinţa săteanului nostru, Maica Sfântă însa-şĭ când era sĕ nască pe Fiiulŭ sfântŭ p'acestŭ pămêntŭ, încă a colindatŭ pe la aceste dobitóce, a âmblatŭ sĕ capete dela ele conacŭ peste nópte, şi adecă mai întâi a mersŭ la turişulŭ oilorŭ,

Dér Fiu-sfântŭ când se născea
Oile se spăria
Maica sfântă-aşa d[ic]ea:
Firea-ţĭ oi afurisite
De mine, de Dumnedeu
Mai tare de Fiiulŭ meu:
Lâna pe voi sĕ nu stee
In totŭ anulŭ sĕ v'o iée,
Mielulŭ de sub voi sĕ piee!

De aci a mers[ŭ] la ieslele cailorŭ,

Dér Fiu sfântŭ c[â]nd se născea
Caii mi-se sp[ă]ria
Din copite trop[ă]ia,
Maica sfântă-aşa di[cea]:
Firea-ţĭ cai [afur]isi[ţĭ]
De mine, de D[umn]edeu,
Mai tare de [fi]ulŭ meu:
Voi sĕ nu mai [fi]ţĭ saţŭ.
Numa 'n dĭua de Ispasŭ
Şi-atuncia vreme de-unŭ ceasŭ!

De aci a mersŭ Maica Domnului la grăjduţulŭ boilorŭ:

Ca sĕ nască Fiulŭ sfântŭ,
Fiulŭ sfântŭ p'acestŭ pămêntŭ.
Fiulŭ sfântŭ când se născea.
Boii sta şi rumega
Pe fiulŭ 'sfântŭ aburia,
Maica sfântă aşa dicea:
Firea-ţĭ voi boi alduiţĭ
De mine, de Dumnedeu,
Mai tare de fiulŭ meu:
Intr'unŭ ceasŭ sĕ vĕ hrăniţĭ
Şi-'ntrunulŭ sĕ hodiniţĭ
Şi la plugŭ voi sĕ porniţĭ . .

Va sĕ dică: bună este óia, că te-îndulcesce şi te încăldesce; bunŭ e calulŭ, că te duce şi te-aduce, ca gândulŭ [illegible] ca drăg[illegible] sătură [illegible] ţine u[illegible] cele m[illegible] sătenii [illegible] moinele [illegible] într'unŭ [illegible] cu plugulŭ:

Unu[illegible]
[illegible]
C[illegible]
Tr[illegible] boi

Bu[illegible] aceste [illegible] de iubi[illegible] starea [illegible] vitelorŭ [illegible] rósă s'[illegible] că-i on[illegible] buba:

Nu [illegible]
Că [illegible]
Că [illegible]
Sĕ [illegible]
Dé[illegible]
M[illegible]

Eat[illegible] buba [illegible] decĭ e [illegible]